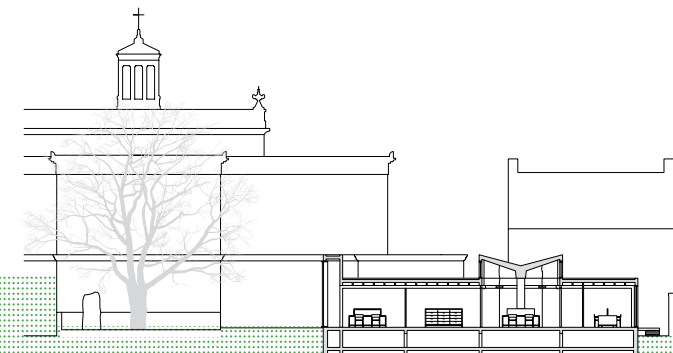

Noord-Hollands Archief, Haarlem

Happel Cornelisse Verhoeven Architecten

De studiezaal van het Noord-Hollands Archief, een ontwerp van architect J.P. Kloos, is door Happel Cornelisse Verhoeven Architecten verbouwd tot een publieke studiezaal en backoffice. Niet alleen het interieur is onder handen genomen, ook is de gevel verplaatst en het tuinontwerp gewijzigd. Nobelevoud met ingenieuze ingrepen, binnen en buiten.

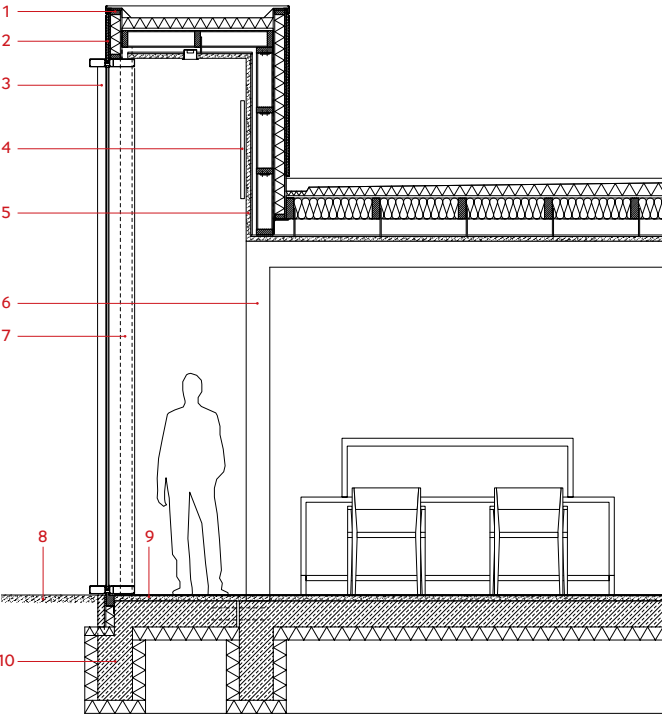
Auteur Annemiek van Grondel **Fotograaf Karin Borghouts**

Serene stilte heerst in en om het gebouw. Slechts het zachte geruis van de glazen schuifdeuren is hoorbaar. Ritme, rust en regelmaat heersen in het vernieuwde Noord-Hollands Archief aan de Kleine Houtweg in Haarlem. En doopsgezinde reinheid. Met genoegen gezien Floris Cornelisse en Paul Verhoeven van Happel Cornelisse Verhoeven Architecten het resultaat van hun inspanningen voor de Rijksgebouwendienst.

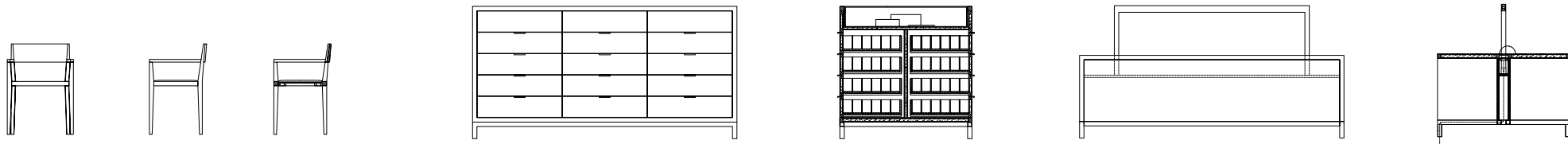
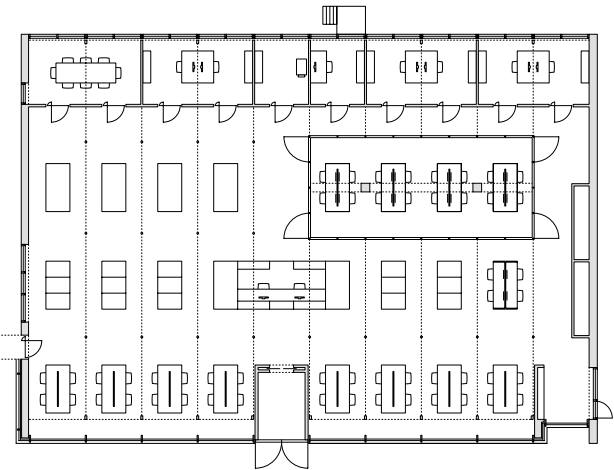
Natuurlijk zijn er altijd punten van aandacht, zoals enkele nog detonerende 'oude' archiefkarretjes naast de fonkelnieuwe. Of van regelrechte teleurstelling: iets te frivole lampen, die per abuis al waren aangeschaft zonder architectonische goedkeuring, tonen zich nu bijna uitdagend in de stilleruimte. Maar voldoening overheerst. "We zijn ontzettend ver gegaan, over ieder greepje wilden we controle houden", vertelt Verhoeven. "Maar je moet de zaken niet op de spits drijven. Want de samenwerking met de Rijksgebouwendienst verliep prima. We kunnen heel tevreden zijn."

Het Noord-Hollands Archief bestaat uit drie aaneengeschaalde gebouwen: het voormalige Doopsgezinde Weeshuis dat binnenkort een muziekschool wordt, een centrale studiezaal waar historische documenten kunnen worden geraadpleegd en een depot. De door J.P. Kloos ontworpen studiezaal is door Happel Cornelisse Verhoeven grondig verbouwd en dient nu als publieke studiezaal en backoffice. Verhoeven: "De voormalige studiezaal zag eruit als een soort bouwkeet, met een ratjetoe van ad-hoc oplossingen. Het gebouw kent een elegante staalconstructie van balken en kolommen. Maar de gevel was weinig uitnodigend. De voormalige entree zat in een doorgang tussen het Doopsgezinde Weeshuis, je kwam op een ongelukkige manier binnen. Dus gaandeweg in het proces pleitten we om ook iets aan het exterieur te doen en de entree te verplaatsen."

Studiezaal. Links werkplekken en de entree met daartegenover de receptie. Midden: archiefkasten waarin vitrines met wisselende expositie. Rechts: ramen van de geluidsdichte glazen vrijwilligersruimte.

- Facade**
- 1 dekplaat
 - 2 sandwichpaneel
 - 3 bronzen facade
 - 4 letters met koperen zijkant
 - 5 akoestisch stucplafond
 - 6 bestaande constructie
 - 7 bronzen bekleding
 - 8 gewassen betonvloer
 - 9 beige epoxyvloer
 - 10 nieuwe betonfundatie

De nieuwe verglaasde gevel werd verhoogd en iets naar voren verplaatst. Zo is de relatie met de tuin versterkt en kon de naam van het archief in grote letters aangelicht in de dakrand komen.

Winnaar Noord-Hollands Archief, Haarlem
Happel Cornelisse Verhoeven Architecten

Opdrachtgever
Rijksgebouwendienst, Haarlem;
Noord-Hollands Archief, Haarlem
Ontwerp Happel Cornelisse
Verhoeven Architecten BV
Projectarchitect Ninke Happel,
Floris Cornelisse, Paul Verhoeven
Medewerkers Ties Linders, Carole
Boeckx, Bernd Korteling, Joana de
Oliveira
Aannemer Bouwbedrijf M.J. De Nijs
en Zonen, Warmerhuizen
Aannemer interieur Harmeling
Interieurconcepten, Rijssen
Stoelfabrikant Bannink Stoel &
Meubelfabriek, Borculo
Tuinontwerp Happel Cornelisse
Verhoeven BV
Grafisch ontwerp Stout/Kramer,
Rotterdam
Bruto vloeroppervlakte 920 m²
Ontwerp februari 2010
Oplevering november 2012

Aan de tuinzijde verrees een bronskleurige pui en een nieuwe
hoofdentree met enorme kluisdeuren. In de nieuwe opzet
krijgt de monumentale rode beuk er recht tegenover een
grote rol toebedeeld. De glazen puien van de voormalige
voorgevel zijn verplaatst naar de achterzijde, waar eerst een
stenen muur was en zich nu de werkkamers van het personeel
bevinden.
Een herziening van het oorspronkelijke tuinontwerp werd
noodzakelijk om de hoofdentree toegankelijk te maken,
onder meer door verplaatsing van oude (vijver, menhirs en
witte kiezels) en toevoeging van nieuwe elementen, zoals een
betonnen zitbank, een trap en een carrévormige keermuur
rondom de boom.
De gevel is omhooggetrokken tot 4,5 meter (gelijklopend met
de zijbeuken van het oude gebouw ernaast) en is een meter
naar buiten uitgebreid om zoveel mogelijk uitzicht te geven
op de tuin. Zo wordt de boom meer onderdeel van het interi-
eur. Vanaf de gevel naar binnen lopen de hoogte en zwaarte
van het meubilair geleidelijk op – van tafels via lage archief-
kasten, hogere kasten tot de achterwand –, zodat er meer

daglicht valt op de dicht bij de gevel staande studieplekken.
De steunkolommen houden halverwege op tot het verhoogde
dak, waar met pendelstaven aan de overkapping een glazen
kamer is bevestigd, waarin de vrijwilligers vanachter hun
bureaus zonder geluidsoverlast voor de studiezaal kunnen
overleggen. Het plafond en de constructie zijn wit gemaakt
en de meubelstukken, die in een strakke ritmische belijning
precies tussen de kolommen in staan, donker.
Gehecht werd aan transparantie. Contradictoir hieraan is veel
tijd gespendeerd aan dingen die onzichtbaar zijn: boven het
verlaagde plafond en in de kruipruimte. Zo zijn ontsierende
elektriciteitsnoertjes aan het zicht onttrokken: de tech-
niek loopt door de tafelpoten erboven. Deze staan op in de

“We zijn ontzettend ver gegaan, over ieder
greepje wilden we controle houden”

dekvloer ingestorte steunpunten; op drie punten convergeert
de bekabeling om via de middenwand van het meubelstuk
omhoog te gaan en hun werk te doen in de stopcontacten

en leeslampjes. Oud en nieuw vormen een harmonieuze
eenheid, met oog voor detail. Zo weerklinkt in de kleurkeuze
met rustige, onverzadigde tinten het oude gebouw en de
natuur eromheen. En keert de gevelbelijning terug in de
vloerkadrering. Bij de studietafels is een stoel ontworpen die
tijdloos aandoet: de Archivaris, van hout met een lederen
zitvlak. En in moderne glazen vitrines worden archiefstukken
getoond.
Naast het visuele aspect in materialisatie is tactiliteit belang-
rijk: het sterke loofhouten (waarvan ‘voor het oog’ acht mil-
limeter eikenhout) meubilair kreeg een leemgroene beits om
de gladde nerfstructuur van het eiken te benadrukken. Terwijl
de tafelframes, verlichtingsarmaturen, bewegwijzering en
deurgrepen zijn voorzien van een ruwe donkerbruine struc-
tuur met een subtiële goudspikkel. De messing handgrepen
aan de speciaal ontworpen ladekasten zijn behandeld met
dezelfde donkerbruine poedercoating, opdat de gegraveerde
letters van de rubricering daarop goud oplichten.
De architecten hebben een voorliefde voor solide materia-
len die ‘mooi’ verouderen. Hoe modern hun ontwerp ook,

zij keken goed naar het interieur van negentiende-eeuwse
bibliotheken en musea. Door de neoklassieke decoraties
heen kijkend proefden ze de sfeer die van invloed is op hun
ontwerp. Waaronder het gebruik van natuurlijke, eerlijke
materialen zoals hout en leer.
Getoond wordt een foto van de fossielenzaal van het Teylers
Museum uit 1895. Pilasters, constructie, meubilair, lichtin-
val en ritme werken daarin samen. De vitrinekasten staan
in dezelfde constructie als die van het gebouw, volgen de
balken: de kracht van de herhaling. En het meubilair heeft een
dubbelfunctie: in de vitrinekasten die objecten tonen, zitten
ladekasten verwerkt voor het opbergen van zaken die geen
daglicht mogen krijgen. Cornelisse: “Een inspiratie voor onze
vitrines annex ladekasten. Leesbaarheid en monumentaliteit
zijn belangrijk. Het zijn vaak slijtagesporen die maken dat ik
voor een oud gebouw val. Dat zie je in onze materiaalkeuze:
eikenhout en messing laten patina achter in de loop der tijd.
Een gebouw wordt pas duurzaam als het ook dierbaar is. Dat
mensen zich driemaal op het hoofd krabben voordat ze het
gaan afbreken.”

1 Messing handgrepen met een
donkerbruine poedercoating
2 Speciaal ontworpen stoel: de
Archivaris
3 Ritmiek, rust en regelmaat
heersen in het interieurontwerp.